KOMISIJAS LĒMUMS (ES) 2022/258

(2022. gada 21. februāris),

ar ko Grieķijas Republikai attiecībā uz Krētu ļauj atkāpties no dažiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/943 un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/944 noteikumiem

(izziņots ar dokumenta numuru C(2022) 1140)

(Autentisks ir tikai teksts grieķu valodā).

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/943 (2019. gada 5. jūnijs) par elektroenerģijas iekšējo tirgu ([1]) un jo īpaši tās 64. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES ([2]), un jo īpaši tās 66. pantu,

tā kā:

1. PROCEDŪRA

(1) Grieķijas Republika ("Grieķija") 2021. gada 3. jūnijā iesniedza Komisijai lūgumu piemērot atkāpi ("lūgums") attiecībā uz Krētas salu saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 64. pantu un Direktīvas (ES) 2019/944 66. pantu. Lūgumā ir lūgts uz noteiktu laiku, proti, līdz 2023. gada 31. decembrim, piešķirt atkāpi no Regulas (ES) 2019/943 6. panta, 7. panta 1. punkta, 8. panta 1. un 4. punkta, 9., 10., 11. un 13. panta un no Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 4.–7. punkta.

(2) Komisija 2021. gada 1. jūlijā publicēja lūgumu savā tīmekļa vietnē ([3]) un aicināja dalībvalstis un ieinteresētās personas sniegt piezīmes līdz 2021. gada 12. augustam.

2. KRĒTAS SALA

(3) Grieķijai piederošā Krētas sala atrodas Vidusjūrā, uz dienvidiem no Grieķijas kontinentālās daļas. Līdz 2021. gada 3. jūlijam tai bija sava energosistēma, kas nebija savienota ar valsts kontinentālo elektroenerģijas sistēmu.

(4) Saskaņā ar Komisijas Lēmumu 2014/536/ES ([4]), ar ko Grieķijai piešķīra atkāpi no dažiem Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/72/EK ([5]) noteikumiem, Krēta tika uzskatīta par mazu izolētu sistēmu Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 42. punkta nozīmē. Krētā esošie augstsprieguma aktīvi pieder uzņēmumam *Public Power Corporation S.A.* (*PPC S.A.*), un tos ekspluatē sadales sistēmas operators *HEDNO S.A.* Tā kā sala nebija savienota ar Grieķijas kontinentālo daļu, Krēta nevarēja piedalīties Grieķijas nākamās dienas, tekošās dienas un balansēšanas tirgos, kas sāka darboties 2020. gada novembrī.

([1]) OV L 158, 14.6.2019., 54. lpp.
([2]) OV L 158, 14.6.2019., 125. lpp.
([3]) https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/derogation_decisions2020v1.pdf
([4]) Komisijas Lēmums 2014/536/ES (2014. gada 14. augusts), ar ko Grieķijas Republikai piešķir atkāpi no vairākiem Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/72/EK noteikumiem (izziņots ar dokumenta numuru C(2014) 5902) (OV L 248, 22.8.2014., 12. lpp.).
([5]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/72/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu (OV L 211, 14.8.2009., 55. lpp.).

(5) Saskaņā ar Komisijas Lēmuma 2014/536/ES 4. pantu mazām izolētām sistēmām un mikrosistēmām pārtrauc piemērot paredzētās atkāpes, tiklīdz tās tiek pievienotas starpsavienotajai sistēmai. Neraugoties uz to, Grieķijas iestādes pārtrauca piemērot ar minēto lēmumu piešķirtās atkāpes attiecībā uz Krētu 2017. gada 1. janvārī ([6]).

Elektroenerģijas sistēma

(6) Grieķija ir noteikusi Krētas tīkla savienošanu ar kontinentālo elektroenerģijas sistēmu par prioritāru projektu, kas ir ļoti svarīgs, lai nodrošinātu tai drošu un uzticamu elektroenerģijas piegādi. Konkrēti, Krētas tīkla pieslēgums, ko Grieķijas regulatīvā iestāde (*RAE*) ir apstiprinājusi Tīkla attīstīšanas desmitgadu plānos, kuri attiecas uz 2017.–2026., 2018.–2027. un 2019.–2028. gada periodu, ir jāizveido divos posmos.

(7) Pirmais posms ("I posms") attiecas uz Krētas rietumu daļas (Hanjas prefektūras) tīkla savienošanu ar Peloponēsas pussalu, izmantojot augstsprieguma maiņstrāvas elektrolīnijas (*HVAC*) ar nominālo pārvades jaudu aptuveni 150 MW. Tādējādi pēc I posma pabeigšanas būs nodrošināta tikai daļa Krētai vajadzīgās elektroenerģijas (aptuveni trešdaļa Krētā patērētās elektroenerģijas, kas ir 710 MW maksimumslodžu laikā un 3 TWh gadā) un ar to Krēta netiks integrēta Grieķijas elektroenerģijas sistēmā kā ar to pilnībā savienota daļa. Paredzams, ka starpsavienotājs, kas savienos kontinentālo elektroenerģijas sistēmu ar Krētu, darbosies ar maksimālo jaudu vai tuvu tai, ņemot vērā, ka tā jauda nebūs pietiekama, lai apmierinātu visu Krētas pieprasījumu, un elektroenerģija Krētā tiks importēta no kontinentālās starpsavienotās sistēmas, jo tur tās ražošanas izmaksas ir zemākas. Projekta darbības izmēģinājuma posms sākās 2021. gada 3. jūlijā ([7]), bet komerciālā darbība – 2021. gada 1. novembrī ([8]).

(8) Otrajā posmā ("II posms") tiks izveidots starpsavienojums starp Krētas vidusdaļu (Iraklijas prefektūru) un Grieķijas kontinentālo daļu (Atikas reģionu), izmantojot divus augstsprieguma līdzstrāvas (*HVDC*) kabeļus ar nominālo pārvades jaudu aptuveni 1 000 MW. Gaidāms, ka II posma beigās Krēta būs pilnīgi savienota ar kontinentālo elektroenerģijas pārvades sistēmu un tiks apmierināts viss salas pieprasījums pēc elektroenerģijas. Paredzams, ka II posma kabeļi sāks darboties ne vēlāk kā 2023. gadā.

(9) Grieķija paskaidroja, ka līdz ar I posmā izveidotā starpsavienotāja komerciālās darbības sākumu Krētas augstsprieguma elektrotīkls tiks nodots Grieķijas pārvades sistēmas operatoram *IPTO S.A.*, kurš no minētā datuma būs šo aktīvu īpašnieks un ekspluatētājs. *HEDNO S.A.* vairs neekspluatēs Krētas augstsprieguma tīklu, bet turpinās ekspluatēt zema un vidēja sprieguma tīklus. Šī nodošana notika 2021. gada 1. augustā, pirms sākās I posmā izveidotā Krētas un Grieķijas kontinentālās sistēmas starpsavienotāja komerciālā darbība.

Krētas elektroenerģijas tirgus

(10) Pašlaik Krētas salā esošie ražotāji un piegādātāji neiesniedz nekādus piedāvājumus Grieķijas tirgū un vienības tiek dispečētas atbilstoši to minimālajām mainīgajām izmaksām. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības klīringa cena Krētā tiek aprēķināta reizi mēnesī, pamatojoties uz konvencionālo elektroenerģijas vienību, konkrēti, *PPC* vienību, mainīgajām un kopējām izmaksām, jo šis vēsturiskais ražotājs ir vienīgais konvencionālais elektroenerģijas ražotājs šajā salā. Līdztekus tam pastāv arī vairāki atjaunojamo energoresursu enerģijas ražotāji, kam ir noteikts fiksēts tarifs saskaņā ar elektroenerģijas pirkuma līgumu vai fiksēts tarifs, kas ir atkarīgs no katras vienības darbības sākuma datuma.

(11) Laikā no I posma beigām līdz II posma beigām, kamēr Krēta nebūs pilnvērtīgi savienota ar Grieķijas kontinentālo elektroenerģijas sistēmu ("pārejas periods"), Krētas tīkla savienojums ar kontinentālo elektroenerģijas sistēmu būs strukturāli pārslogots. Ja netiek izmantota atkāpe, pastāv šādas divas iespējas:

([6]) Likuma Nr. 4001/2011 (*Efimeris tis Kyverniseos* (Grieķijas oficiālais vēstnesis) A 179/22.8.2011.) 137.A pants.

([7]) Sk. Likuma Nr. 4001/2011 (*Efimeris tis Kyverniseos* A 179/22.8.2011.) 108.B pantu, kas pievienots ar Likuma Nr. 4821/2021 (*Efimeris tis Kyverniseos* A 134/31.7.2021.) 106. pantu.

([8]) Saskaņā ar Likuma Nr. 4001/2011 108.C pantu, kas pievienots ar Likuma Nr. 4821/2021 107. pantu, Grieķijas pārvades sistēmas operatoram *IPTO S.A.* bija pienākums sākt pilnvērtīgi ekspluatēt Krētas starpsavienotāju (I posms) ne vēlāk kā 2021. gada 30. septembrī. Tomēr ar *RAE* Lēmumu Nr. 734/28.09.2021. (*Efimeris tis Kyverniseos* B 4633/6.10.2021.) šis datums tika pārcelts uz 2021. gada 1. novembri.

a) integrēt Krētu Grieķijas tirdzniecības zonā elektroenerģijas vairumtirgū, kas radītu lielas pārdispečēšanas izmaksas – aptuveni 240 miljonu EUR apmērā gadā, kā aplēsis *IPTO S.A.*, pamatojoties uz 2019. gada datiem;

b) integrēt Krētu elektroenerģijas vairumtirgū kā atsevišķu tirdzniecības zonu. Tas nešķiet pamatots risinājums īsam laika posmam, ņemot vērā, ka pēc diviem gadiem vajadzētu būt pabeigtam II posmam, kam vajadzētu novērst strukturālo pārslodzi Krētas savienojumā ar Grieķijas kontinentālo elektrotīklu.

(12) Turklāt Krētai nav pietiekami labas uzskaites infrastruktūras, lai to varētu pienācīgi integrēt Grieķijas elektroenerģijas vairumtirgū pirms 2023. gada.

(13) Pašlaik Krētas mazumtirgū var piedalīties visi piegādātāji, kas darbojas Grieķijas tirgū; 20 no tiem darbojas Krētā. Tā kā ražošanas izmaksas Krētas salā ir lielākas nekā Grieķijas starpsavienotajā elektroenerģijas sistēmā, Grieķija sociālās kohēzijas labad izvēlējās noteikt, ka visiem piegādātājiem jāpiemēro viens un tas pats tarifs katrai lietotāju kategorijai visā Grieķijas teritorijā.

3. **LŪGTĀS ATKĀPES**

(14) Atkāpes no Regulas (ES) 2019/943 6. panta, 7. panta 1. punkta, 8. panta 1. un 4. punkta, 9., 10., 11. un 13. panta un no Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 4.–7. punkta tiek lūgtas tādēļ, lai varētu rast nākamās dienas, tekošās dienas un balansēšanas elektroenerģijas tirgus darbības risinājumu Krētā. Šāds risinājums tiktu piemērots pārejas periodā, kamēr Krēta vēl nav pilnvērtīgi savienota ar Grieķijas kontinentālo elektroenerģijas sistēmu Tātad atkāpes beigs piemērot tad, kad būs pabeigts II posms ([9]).

(15) Lūguma iesniedzēja piedāvā pārejas periodā izmantot "hibrīdu modeli", kurā starpsavienotāju starp Krētu un Grieķijas kontinentālo elektroenerģijas sistēmu uzskatīs par balansatbildīgo pusi Regulas (ES) 2019/943 2. panta 14. punkta nozīmē. Šī puse lielākoties darbosies kā virtuāla elektroenerģijas ģenerētājvienība no Krētas viedokļa un virtuāla slodze no kontinentālās daļas viedokļa, jo importēs elektroenerģiju no Grieķijas kontinentālās daļas Krētā. Ja Krētā no atjaunojamajiem energoresursiem tiek saražots liels daudzums elektroenerģijas, kas pārsniedz Krētas pieprasījumu, šo plūsmu varētu apvērst, lai izvairītos no atjaunojamo energoresursu enerģijas ražošanas apcirpšanas. Krētas starpsavienojuma balansatbildīgā puse fiziski pieslēgsies Grieķijas kontinentālajai sistēmai Hanjas apakšstacijas augstsprieguma pusē. Elektroenerģiju, ko tā aizvadīs prom no Grieķijas kontinentālās sistēmas vai ievadīs tajā, reģistrēs Hanjas apakšstacijas augstsprieguma puses uzskaites infrastruktūra.

(16) *RAE* pēc sabiedriskās apspriešanas, kas notika no 2021. gada 25. maija līdz 9. jūnijam, izvērtēja iespējamos veidus, kādos virtuālā balansatbildīgā vienība varētu piedalīties tirgū, kas darbojas Grieķijas kontinentālajā elektroenerģijas sistēmā.

(17) Piedāvātajā "hibrīdajā modelī" Grieķijas elektroenerģijas birža *HEnEx* Grieķijas nākamās dienas un tekošās dienas vairumtirgū iesniegtu cenas ņēmēja elektroenerģijas piedāvājumus Krētas tirgus dalībnieku vārdā saskaņā ar *ex ante* prognozēm, ko aprēķinājis *IPTO S.A.* un *HEDNO S.A.* Grieķija piedāvā divus variantus, ko *RAE* iesniedza sabiedriskajai apspriešanai, kura notika no 2021. gada 25. maija līdz 9. jūnijam. Šajos divos variantos ir detalizēti izklāstīts, kā solīšana var notikt praksē, nošķirot slodzi no ražošanas vai ne. Šie divi varianti ir šādi:

a) 1. variants: *HEnEx* to slodzes pārstāvju vārdā, kas piegādā elektroenerģiju tiešajiem patērētājiem Krētā, iesniegs prioritārus cenas ņēmēja pirkšanas vai pārdošanas rīkojumus, kas skaidri atbilst Krētas starpsavienojuma balansatbildīgās puses elektroenerģijas daudzumam, atbilstoši slodzes pārstāvju piegādes procentuālajai daļai, ko katru mēnesi *ex ante* aprēķinājis *HEDNO S.A.* attiecībā uz paredzamo importu no Grieķijas kontinentālās daļas Krētā vai atjaunojamo energoresursu un izcelsmes apliecinājumu operators *DAPEEP* attiecībā uz atjaunojamo energoresursu elektroenerģiju tajos retajos gadījumos, kad būs prognozēts eksports no Krētas uz Grieķijas kontinentālo daļu;

([9]) Grieķija nav lūgusi atkāpi no Regulas (ES) 2019/943 51. panta (pārvades sistēmu operatoru sertifikācija) vai Direktīvas (ES) 2019/944 VI nodaļas noteikumiem (pārvades sistēmu operatoru nodalīšana). Grieķija ir paziņojusi, ka augstsprieguma aktīvi, kas atrodas Krētas salā un pašlaik pieder *PPC* un ko pašlaik ekspluatē *HEDNO S.A.*, tiks nodoti pārvades sistēmas operatoram *IPTO S.A.*, kurš tad kļūs par šo aktīvu īpašnieku un ekspluatētāju. Šī nodošana notika 2021. gada 1. augustā, pirms sākās I posmā izveidotā Krētas un Grieķijas kontinentālās sistēmas starpsavienotāja komerciālā darbība.

b) 2. variants: *HEnEx* iesniegs prioritārus cenas ņēmēja pirkšanas vai pārdošanas rīkojumus par visu Krētas vietējo slodzi un ražošanas apjomu slodzes pārstāvju vārdā atbilstoši to piegādes procentuālajai daļai, ko katru mēnesi *ex ante* aprēķinājis *HEDNO S.A.*, un termisko ražotāju vārdā, atspoguļojot enerģijas plūsmu grafikus, ko noteicis *IPTO S.A.*, pamatojoties uz vienkāršota dispečēšanas grafika rezultātiem, un ko noteicis *DAPEEP* attiecībā uz prognozēto atjaunojamo energoresursu elektroenerģiju.

Par nebalansu būtu *ex post* finansiāli jānorēķinās Krētas tirgus pusēm, pamatojoties uz salīdzinājumu starp starpsavienotāja grafiku un uzskaitīto plūsmu un uz *HEDNO S.A.* aprēķināto kopīgošanas atslēgu.

(18) *RAE* organizētajā sabiedriskajā apspriešanā tikai iesniegts 11 atbilžu ([10]). Pamatojoties uz rezultātiem un to, ka lielākā daļa respondentu lūdza līdz minimumam samazināt īstenojamā varianta finansiālo ietekmi nepieciešamo finanšu garantiju un nodrošinājumu ziņā, *RAE* 2021. gada jūnijā izvēlējās īstenot 2. variantu.

(19) Lai varētu īstenot 2. variantu – Krētas elektroenerģijas vairumtirgus darbības un elektroenerģijas balansēšanas hibrīdo modeli, kas piemērojams pārejas periodā, – Grieķija attiecībā uz Krētas sistēmu lūdz atkāpi no dažām prasībām, kas ir izklāstītas Regulā (ES) 2019/943 un Direktīvā (ES) 2019/944.

3.1. **Atkāpe saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 64. pantu**

(20) Grieķija uzskata, ka piedāvātais hibrīdais modelis atbilst Regulas (ES) 2019/943 3. pantā noteiktajiem elektroenerģijas tirgu darbības principiem. Tāpēc lūgtās atkāpes neattiecas uz minētās regulas 3. pantu.

3.1.1. *Regulas (ES) 2019/943 6. pants*

(21) Regulas (ES) 2019/943 6. pantā ir noteikti balansēšanas tirgus noteikumi. Grieķija lūdz atkāpi no minētā panta attiecībā uz Krētu, tāpēc ka hibrīdajā modelī nebūs balansēšanas tirgus.

3.1.2. *Regulas (ES) 2019/943 7. panta 1. punkts*

(22) Regulas (ES) 2019/943 7. panta 1. punkts attiecas uz to, kā pārvades sistēmu operatori (PSO) un nominētie elektroenerģijas tirgus operatori (NETO) organizē integrēto nākamās dienas un tekošās dienas tirgu vadību saskaņā ar Komisijas Regulu (ES) 2015/1222 ([11]). Grieķija lūdz atkāpi no minētā panta attiecībā uz Krētu, tāpēc ka hibrīdajā modelī nebūs tekošās dienas un nākamās dienas tirgus.

3.1.3. *Regulas (ES) 2019/943 8. panta 1. un 4. punkts*

(23) Regulas (ES) 2019/943 8. panta 1. punktā NETO ir noteikts pienākums atļaut tirgus dalībniekiem tirgoties ar enerģiju līdz tekošās dienas starpzonu jaudas tirgus slēgšanas laikam. Tās pašas regulas 8. panta 4. punktā ir paredzēts pienākums noteikt, ka nebalansa norēķinu periods visās grafiku sastādīšanas zonās ir 15 minūtes. Grieķija lūdz atkāpi no minētajiem pantiem attiecībā uz Krētu, tāpēc ka hibrīdais modelis neietver nākamās dienas un tekošās dienas tirdzniecību, ne arī 15 minūšu nebalansa norēķinu periodu Krētai.

3.1.4. *Regulas (ES) 2019/943 9. pants*

(24) Regulas (ES) 2019/943 9. pants attiecas uz nākotnes tirgiem. Grieķija lūdz atkāpi no minētā panta attiecībā uz Krētu, tāpēc ka hibrīdajā modelī nebūs nākotnes tirgu.

([10]) Atbildes, kas nav konfidenciālas, ir pieejamas *RAE* tīmekļa vietnē.

([11]) Komisijas Regula (ES) 2015/1222 (2015. gada 24. jūlijs), ar ko izveido jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijas (OV L 197, 25.7.2015., 24. lpp.).

3.1.5. *Regulas (ES) 2019/943 10. pants*

(25) Regulas (ES) 2019/943 10. pants attiecas uz tehniskiem solīšanas limitiem. Grieķija lūdz atkāpi no minētā panta, tāpēc ka Krēta hibrīdajā modelī nebūs pilnībā integrēta Grieķijas elektroenerģijas vairumtirgū un attiecībā uz Krētu varēs iesniegt cenas ņēmēja rīkojumus.

3.1.6. *Regulas (ES) 2019/943 11. pants*

(26) Regulas (ES) 2019/943 11. pants attiecas uz zudušās slodzes vērtības noteikšanu. Tā kā Krēta netiks uzskatīta par atsevišķu tirdzniecības zonu un arī nebūs pilnīgi integrēta Grieķijas tirdzniecības zonā, Grieķija lūdz atkāpi no minētā panta attiecībā uz Krētu.

3.1.7. *Regulas (ES) 2019/943 13. pants*

(27) Regulas (ES) 2019/943 13. pants attiecas uz pārdispečēšanu. Tā kā pārdispečēšanas noteikumi nebūs piemērojami, jo Krētā nedarbosies balansēšanas tirgus, Grieķija lūdz atkāpi no minētā panta attiecībā uz Krētu.

3.2. **Atkāpe saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 66. pantu**

3.2.1. *Direktīvas (ES) 2019/944 5. pants*

(28) Grieķija savā lūgumā saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 5. panta 3. punktu lūdza atkāpi no pamatprincipa, ka elektroenerģijas piegādes cenas ir balstītas tirgū. Minētais lūgums 2021. gada 15. jūlijā tika atsaukts. Tāpēc šajā lēmumā nekāda turpmāka analīze nav vajadzīga.

3.2.2. *Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 4., 5., 6. un 7. punkts*

(29) Direktīvas (ES) 2019/944 40. pantā ir noteikti PSO uzdevumi. 4.–7. punktā ir izklāstīti palīgpakalpojumu, arī ar frekvences kontroli nesaistītu palīgpakalpojumu, pirkšanas principi. Tā kā Krētā nedarbosies balansēšanas tirgus un nenotiks tirgū balstīta ar frekvences kontroli nesaistītu palīgpakalpojumu pirkšana, Grieķija lūdz atkāpi no 40. panta 4.–7. punkta attiecībā uz PSO uzdevumiem, kas piemērojami Krētai.

3.3. **Lūgtās atkāpes ilgums**

(30) Grieķija lūdz atkāpi uz visu pārejas periodu, kas sāksies līdz ar I posma nodošanu ekspluatācijā, kura paredzēta 2021. gada otrajā ceturksnī, un beigsies līdz ar II posma nodošanu ekspluatācijā, kas gaidāma 2023. gada beigās.

4. **PIEZĪMES, KAS SAŅEMTAS APSPRIEŠANAS LAIKĀ**

(31) Apspriešanas laikā Komisija saņēma informāciju no Bulgārijas iestādēm, kuras norādīja, ka tām nav nekādu iebildumu pret Grieķijas iesniegto lūgumu piešķirt atkāpi.

5. **NOVĒRTĒJUMS**

(32) Saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 64. pantu atkāpi no attiecīgajiem noteikumiem, kas ietverti minētās regulas 3. un 6. pantā, 7. panta 1. punktā, 8. panta 1. un 4. punktā, 9., 10. un 11. pantā, 14.–17. pantā, 19.–27. pantā, 35.–47. pantā un 51. pantā, var piešķirt, ja dalībvalsts var pierādīt, ka pastāv būtiskas problēmas mazo savienoto sistēmu darbībai.

(33) Saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 66. pantu atkāpi no attiecīgajiem noteikumiem, kas ietverti minētās direktīvas 7. un 8. pantā un IV, V un VI nodaļā, var piešķirt, ja dalībvalsts var pierādīt, ka pastāv būtiskas problēmas mazo izolēto sistēmu vai mazo savienoto sistēmu darbībai. Mazas izolētas sistēmas var arī lūgt piešķirt atkāpi no minētās direktīvas 4., 5. un 6. panta.

(34) Izņemot attiecībā uz tālākajiem reģioniem, atkāpe jāierobežo laikā un jāpakļauj nosacījumiem, kas vērsti uz konkurences palielināšanu un integrāciju iekšējā elektroenerģijas tirgū.

(35) Visbeidzot, atkāpes mērķim jābūt nodrošināt, lai tā nekavētu pāreju uz atjaunojamo energoresursu enerģiju, palielinātu elastību, enerģijas uzkrāšanu, elektromobilitāti un pieprasījumreakciju.

5.1. **Maza savienota sistēma**

(36) Regulā (ES) 2019/943 nav paredzētas vispārējas automātiskas atkāpes attiecībā uz mazām savienotām vai mazām izolētām sistēmām. Tāpēc, neraugoties uz elektroenerģijas sistēmu izmēru un tehnisko īpašību lielo dažādību Savienībā, visas šīs sistēmas var ekspluatēt un jāekspluatē saskaņā ar visiem tiesiskā regulējuma noteikumiem.

(37) Tomēr Regulas (ES) 2019/943 64. panta 1. punktā ir paredzēta atkāpe no atsevišķu minētās regulas noteikumu piemērošanas, ja dalībvalstis cita starpā pierāda, ka šo noteikumu piemērošana mazām savienotām sistēmām varētu radīt būtiskas problēmas to darbībā, jo īpaši sakarā ar to ģeogrāfiskās atrašanās vietas apstākļiem vai pieprasījuma profiliem, kuri attiecas uz šīm sistēmām.

(38) Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 43. punktā maza savienota sistēma ir definēta kā "jebkura sistēma, kuras patēriņš 1996. gadā bija mazāks par 3 000 GWh un kurā vairāk nekā 5 % gada patēriņa iegūst no starpsavienojuma ar citām sistēmām".

(39) Krētas sala ir maza savienota sistēma, jo 1996. gadā tās patēriņš bija mazāks par 3 000 GWh robežvērtību. Kad būs pabeigts I posms, aptuveni trešdaļu Krētas gada patēriņa nodrošinās starpsavienojums ar Grieķijas kontinentālo elektroenerģijas sistēmu.

(40) Tātad līdz ar I posma pabeigšanu Krēta būs uzskatāma par mazu savienotu sistēmu Regulas (ES) 2019/943 64. panta 1. punkta a) apakšpunkta nozīmē.

5.2. **Būtiska problēma sistēmas darbībai**

(41) Regulas (ES) 2019/943 64. panta 1. punkta a) apakšpunktā minēto terminu "būtiskas problēmas" nav definējis ne likumdevējs, ne Komisija savā lēmumu pieņemšanas praksē. Atvērtais formulējums ļauj Komisijai ņemt vērā visas iespējamās problēmas, kas saistītas ar mazo sistēmu īpašo situāciju, ja tās ir būtiskas, nevis tikai nenozīmīgas. Šādas problēmas var ievērojami atšķirties atkarībā no attiecīgās sistēmas ģeogrāfiskajām īpatnībām, ražošanas un patēriņa, kā arī tehnikas attīstības līmeņa (piem., elektroenerģijas uzkrāšana un neliela ražošana). Turklāt šīm būtiskajām problēmām ir jābūt saistītām ar mazu izolētu sistēmu un mazu savienotu sistēmu darbību.

(42) Grieķija norāda uz šādām Krētas elektroenerģijas tirgus darbības problēmām, kas rastos, ja, iekļaujot Krētu Grieķijas tirdzniecības zonā vai izveidojot jaunu Krētas tirdzniecības zonu, Krētas tirgus dalībnieki tiktu pilnīgi integrēti Grieķijas elektroenerģijas tirgos, kas darbojas kontinentālajā starpsavienotajā sistēmā:

a) uzskaites infrastruktūras trūkumu dēļ Krētas tirgus dalībnieki nevarēs pilnvērtīgi piedalīties Grieķijas nākamās dienas, tekošās dienas un balansēšanas elektroenerģijas tirgos. Konkrētāk, nepieciešamās uzskaites sistēmas vēl nav ieviestas un nebūs gatavas ātrāk par 2023. gadu;

b) lai Grieķijas patērētājiem nerastos papildu izmaksas, jaunajam starpsavienotājam (I posms) jābūt lietošanai gatavam jau dienā, kad to nodod ekspluatācijā. Elektroenerģijas apmaiņa minētajā starpsavienotājā samazinās visdārgākajās Krētas termoelektrostacijās saražoto elektroenerģijas daudzumu, tādējādi samazinot Krētā piegādātās elektroenerģijas kopējās izmaksas un attiecīgo sabiedrisko pakalpojumu saistību maksu, ko sedz Grieķijas patērētāji. Tas arī samazinātu CO_2 emisijas;

c) I posmā izveidotais starpsavienotājs tiks izmantots ar pilnu jaudu, un gaidāms, ka lielāko daļu laika tajā būs pārslodze, līdz tiks pabeigts II posms. Ja Regula (ES) 2019/943 un Direktīva (ES) 2019/944 tiktu piemērotas pilnībā, Krēta tiktu integrēta elektroenerģijas tirgos, izmantojot vienu vai divas tirdzniecības zonas, un tas novestu pie viena no šādiem diviem rezultātiem:

— viena tirdzniecības zona: ja Krēta tiktu integrēta elektroenerģijas vairumtirgū Grieķijas kontinentālās daļas tirdzniecības zonā, rastos lielas pārdispečēšanas izmaksas – aptuveni 240 miljoni EUR gadā, kā aplēsis *IPTO S.A.*, pamatojoties uz 2019. gada datiem, un šīs izmaksas būtu jāsedz Grieķijas patērētājiem,

— divas tirdzniecības zonas: integrēt Krētu elektroenerģijas vairumtirgū kā atsevišķu tirdzniecības zonu nebūtu atbilstoši. Gaidāms, ka II posma pabeigšana, kas sekos īsam pārejas periodam, novērsīs strukturālo pārslodzi Krētas elektrotīkla savienojumā ar Grieķijas kontinentālo elektrotīklu.

(43) Ņemot vērā 41. un 42. apsvērumā izklāstīto, Grieķija norāda, ka ir jārod pārejas periodā piemērojams risinājums. Tā kā 2021. gada 3. jūlijā sākās I posma izmēģinājuma periods un 2021. gada 1. novembrī – šā posma komerciālā darbība, šis risinājums ir jāievieš bez aizkeršanās un īsā laikposmā, neradot būtiskas izmaiņas pašreizējā tiesiskajā un normatīvajā regulējumā, jo tirgus dalībniekiem ir jāpielāgojas un šis ir tikai pagaidu risinājums. Šajā ziņā divu tirdzniecības zonu pieeja nešķiet saderīga ar laika ierobežojumiem, jo īpaši, ņemot vērā procesu, kas saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 14. pantu un Regulas (ES) 2015/1222 32. pantu ir jāīsteno, lai izveidotu jaunu tirdzniecības zonu.

(44) Saskaņā ar *IPTO S.A.* veikto novērtējumu, kurā izvērtētas Krētas tirgus darbības izmaksas visos trijos scenārijos, proti, tad, ja tiktu izmantots lūgumā ierosinātais hibrīdais modelis, vienas tirdzniecības zonas pieeja un divu tirdzniecības zonu pieeja, hibrīdā modeļa sniegtais gada ieguvums tiek lēsts 156 miljonu EUR vērtībā. Aplēstais gada ieguvums abiem pārējiem scenārijiem, proti, gadījumam, ja tiktu izmantota vienas tirdzniecības zonas pieeja, un gadījumam, ja tiktu izmantota divu tirdzniecības zonu pieeja, bija attiecīgi 121 miljons EUR un 113 miljoni EUR. Tāpēc Grieķija uzskata, ka ierosinātais hibrīdais modelis būtu optimāla pieeja pārejas periodā.

(45) Grieķijas iestādes ir norādījušas, ka Krētas tirgus dalībnieku faktisko piedalīšanos Grieķijas elektroenerģijas tirgū traucē tas, ka salā nav pienācīgas uzskaites infrastruktūras (sk. 42. apsvērumu iepriekš tekstā).

(46) Turklāt, lai gan jaunā starpsavienotāja (I posms) izmantošana sniegtu lielus ieguvumus, jo samazinātos salā piegādātās elektroenerģijas izmaksas un CO_2 emisijas, gaidāms, ka šis starpsavienotājs lielāko daļu laika būs pārslogots, līdz būs pabeigts II posms (sk. 7. un 42. apsvērumu iepriekš tekstā).

(47) Šo iemeslu dēļ, ja Krētas tirgus dalībnieki tiktu integrēti Grieķijas elektroenerģijas tirgū, ietverot Krētu Grieķijas tirdzniecības zonā, rastos lielas pārdispečēšanas izmaksas (sk. 7. un 42. apsvērumu iepriekš tekstā). Savukārt izveidot atsevišķu tirdzniecības zonu Krētai uz īsu laikposmu nav samērīgi, jo īpaši tāpēc, ka II posma pabeigšanai vajadzētu novērst strukturālo pārslodzi savienojumā starp Krētas elektrotīklu un Grieķijas kontinentālo elektrotīklu (sk. 8. un 43. apsvērumu iepriekš tekstā).

(48) Ņemot vērā 42.–47., 7. un 8. apsvērumā izklāstīto, Komisija secina, ka Grieķija ir pierādījusi, ka līdz starpsavienojuma ar kontinentālo tīklu pilnīgai pabeigšanai būs būtiskas problēmas Krētas elektrosistēmas kā mazas savienotas sistēmas darbībā. Grieķijas iestāžu piedāvātā hibrīdā pagaidu modeļa mērķis ir novērst minētās problēmas, un tas sniedz lielus ieguvumus salīdzinājumā ar ieguvumiem, ko sniegtu Krētas sistēmas pilnīga integrēšana Grieķijas elektroenerģijas tirgū pārejas periodā.

5.3. **Atkāpes darbības joma**

(49) Lai pārejas posmā īstenotu Krētas salai paredzēto hibrīdo modeli, ir vajadzīgas atkāpes no noteikumiem, kas izklāstīti Regulas (ES) 2019/943 6. pantā, 7. panta 1. punktā, 8. panta 1. un 4. punktā, 9., 10. un 11. pantā un Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 4.–7. punktā.

(50) Regulas (ES) 2019/943 64. pantā nav minēta iespēja atkāpties no regulas 13. panta. Tomēr, ja tiek piešķirta atkāpe no 6. panta, 7. panta 1. punkta un 8. panta 1. punkta, 13. pants *de facto* nav piemērojams. Regulas (ES) 2019/943 2. panta 26. punktā pārdispečēšana ir definēta kā "pasākums, tostarp samazināšana, ko aktivizē viens vai vairāki pārvades sistēmu operatori vai sadales sistēmu operatori, mainot ražošanas paraugu, slodzes paraugu vai abus minētos, lai izmainītu fiziskās plūsmas elektrosistēmā un mazinātu fizisku pārslodzi vai kā citādi nodrošinātu sistēmas drošību". Pamatdoma ir tāda, ka sistēmas operators koriģē tirgus iznākumu tā, lai nodrošinātu, ka tas atbilst tīkla fiziskajām spējām. Ja tirgus pamatsistēma vēl nav piemērojama, šai korekcijai nav nekādas pievienotās vērtības.

(51) Turklāt pārdispečēšanu veic Grieķijas kontinentālajā daļā, izmantojot balansēšanas solījumus, kā noteikts Regulas (ES) 2019/943 13. panta 2. punktā. Tādējādi, tā kā Krētā atkāpes darbības laikā nebūs balansēšanas tirgu, to nevarēs integrēt Grieķijas pārdispečēšanas metodikā.

(52) Tāpēc saskaņā ar 49., 50. un 51. apsvērumu Regulas (ES) 2019/943 13. pants *de facto* nebūs piemērojams. Tomēr Komisija nav pilnvarota pieņemt lēmumu par minēto normu, tāpēc nepiešķirs oficiālu atkāpi no tās.

(53) Saskaņā ar hibrīdo modeli Grieķijas pārvades sistēmas operators *IPTO S.A.* Krētā neiepirks balansēšanas pakalpojumus un ar frekvences kontroli nesaistītus palīgpakalpojumus saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 4.–7. punktu, jo būs piemērota atkāpe no Regulas (ES) 2019/943 6. panta un 7. panta 1. punkta.

(54) Tāpēc šī atkāpe ir piemērojama tikai Krētai.

5.4. **Netiek kavēta pāreja uz atjaunojamo energoresursu enerģiju, palielinātu elastību, enerģijas uzkrāšanu, elektromobilitāti un pieprasījumreakciju**

(55) Saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 64. panta 1. punkta piekto daļu lēmumam par atkāpi ir jānodrošina, lai atkāpe nekavētu pāreju uz atjaunojamo energoresursu enerģiju, palielinātu elastību, enerģijas uzkrāšanu, elektromobilitāti un pieprasījumreakciju.

(56) Krētai bija noteikti tehniski ierobežojumi, saskaņā ar kuriem, kamēr nav izveidots vismaz daļējs starpsavienojums ar Grieķijas kontinentālo daļu, darbības drošības apsvērumu dēļ atjaunojamo energoresursu enerģijas daļa, ko var ievadīt tīklā, ir 25 % no slodzes. Kad būs pabeigts I posms, šis atjaunojamo energoresursu enerģijai noteiktais ierobežojums tiks atvieglināts. Hibrīdais modelis dod Krētai iespēju gadījumos, kad ir maza slodze un liels saražotās atjaunojamo energoresursu enerģijas apjoms, eksportēt savu elektroenerģiju, lai izvairītos no atjaunojamo energoresursu enerģijas ražošanas apcirpšanas.

(57) Runājot par palielinātu elastību, enerģijas uzkrāšanu un pieprasījumreakciju, jānorāda, ka iespēja piedāvāt elastības pakalpojumus, ieskaitot uzkrāšanu, lai atbalstītu elektroenerģijas sistēmu, ir atkarīga no cenas signālu kvalitātes un to spējas sniegt šo pakalpojumu sniedzējiem efektīvus investīciju un dispečēšanas stimulus. Parasti strukturāla pārslodze tirdzniecības zonā – un pārejas periodā starp I posmu un II posmu šāda pārslodze būs – var radīt izkropļotus investīciju signālus attiecībā uz elastības pakalpojumiem konkrētā vietā. Tomēr, ja tiktu izmantota divu tirdzniecības zonu pieeja, kurā viena tirdzniecības zona būtu Krētai un otra – Grieķijas kontinentālajai daļai, investīciju signāls būtu ļoti nestabils, ņemot vērā termiņu, kurā tiks pabeigts II posms un tiks izveidots pilnīgs starpsavienojums starp Krētu un Grieķijas kontinentālo daļu, kas novērsīs strukturālo pārslodzi. Tāpēc, tā kā savienojums ar kontinentālo daļu dos iespēju sniegt elastības pakalpojumus tirgbalstītā veidā, īstermiņa atkāpe, kas ļauj ātri integrēt Krētu kontinentālajā sistēmā, veicina pieprasījumreakcijas, enerģijas uzkrāšanas un citu elastības avotu integrāciju.

(58) Regulas (ES) 2019/943 64. pantā nav prasīts ar lēmumiem par atkāpi maksimizēt elastības vai enerģijas uzkrāšanas potenciālu, bet gan tikai lai tā mērķis būtu nodrošināt, ka atkāpe to nekavē. Citiem vārdiem sakot, atkāpe nedrīkst kavēt attīstību, kas bez atkāpes piemērošanas būtu notikusi dabiski. Šajā ziņā ir ārkārtīgi svarīgi, lai atkāpe būtu īslaicīga un lai tirgus būtu gatavs pilnvērtīgi darboties, tiklīdz ir pabeigts II posms.

(59) Tāpēc, lai gan atkāpe nekavē pāreju uz palielinātu elastību, ieskaitot enerģijas uzkrāšanu, ir svarīgi ņemt vērā vajadzību pēc pienācīgiem investīciju signāliem un atkāpes ietekmi uz iespējamiem ieguldījumiem uzkrāšanā vai citu veidu elastībā.

(60) Tā kā hibrīdais modelis ir īslaicīgs, tam nav ievērojamas ietekmes uz atjaunojamo energoresursu enerģijas, elastības, enerģijas uzkrāšanas, elektromobilitātes un pieprasījumreakcijas turpmāko attīstību.

(61) Saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 64. panta 1. punktu Komisija norāda, cik lielā mērā atkāpē ir jāņem vērā tīkla kodeksu un vadlīniju piemērošana. Krētai ir piemērojami tīkla kodeksi un vadlīnijas, izņemot attiecībā uz noteikumiem, kuri ietilpst 5.3. iedaļā iepriekš tekstā izklāstītajā atkāpes darbības jomā.

5.5. **Atkāpes ierobežošana laikā un nosacījumi, kas vērsti uz konkurences palielināšanu un integrāciju iekšējā elektroenerģijas tirgū**

(62) Regulas (ES) 2019/943 64. pantā ir skaidri noteikts, ka atkāpei jābūt ierobežotai laikā un jābūt pakļautai nosacījumiem, kas vērsti uz konkurences palielināšanu un integrāciju iekšējā elektroenerģijas tirgū.

(63) Lūgums piešķirt atkāpi attiecas tikai uz pārejas periodu, kas ilgst ne ilgāk kā līdz 2023. gada beigām.

(64) Tiek saprasts, ka līdz 2023. gada beigām starpsavienotājs starp Krētu un Grieķijas kontinentālo sistēmu, gaidāms, būs darba kārtībā, tāpat kā atbilstošā uzskaites infrastruktūra, lai Krēta varētu kļūt par daļu no Grieķijas elektroenerģijas vairumtirgiem. Ja termiņš tiks pārcelts uz vēlāku laiku, būs jāiesniedz jauns lūgums piešķirt atkāpi.

5.6. **Spēkā stāšanās laiks**

Lūgums tika saņemts pirms I posma pabeigšanas. Lai tiesiskajā regulējumā nerastos straujas un neparedzamas izmaiņas, kas varētu smagi kaitēt tirgus darbībai Krētas salā un, iespējams, arī Grieķijas kontinentālajā daļā, šis lēmums būtu jāpiemēro, sākot ar I posma darbības sākuma dienu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Grieķijas Republikai attiecībā uz Krētu tiek piešķirta atkāpe no noteikumiem, kas izklāstīti Regulas (ES) 2019/943 6. pantā, 7. panta 1. punktā, 8. panta 1. un 4. punktā, 9., 10. un 11. pantā un Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 4.–7. punktā.

2. pants

Ar 1. pantu piešķirto atkāpi piemēro līdz 2023. gada 31. decembrim vai līdz ir pabeigts Krētas un Grieķijas kontinentālās daļas starpsavienojuma II posms – atkarībā no tā, kurš datums pienāk pirmais.

3. pants

Grieķijas Republika līdz 2022. gada beigām informē Eiropas Komisiju par progresu un atlikušajiem plāniem ceļā uz Krētas un Grieķijas kontinentālās daļas starpsavienojuma II posma pabeigšanu un komerciālās darbības sākšanu, arī par progresu un atlikušajiem plāniem tādas pienācīgas uzskaites infrastruktūras izvēršanā un ekspluatācijā, kura vajadzīga, lai Krēta varētu piedalīties Grieķijas vairumtirgū un balansēšanas tirgū.

4. pants

Šis lēmums ir adresēts Grieķijas Republikai.

Briselē, 2022. gada 21. februārī

Komisijas vārdā –
Komisijas locekle
Kadri SIMSON